

הקיבוץ שנה לאחר פרוץ הקורונה

סקר פברואר 2021

מיכל פלגי ואליאט אורחן

חקיבוץ שנה לאחר פרוץ הקורונה – סקר פברואר 2021

מיכל פלגי ואליאט אורחן

מבוא

ממצאים המובאים בחוברת זאת הם תוצאות הסקר השני על עמדות הברים ותושבים בנושאים הקשורים לקורונה שנערך על ידי צוות המכון לחקר הקיבוץ והרעיון השיתופי באוניברסיטת חיפה בתחילת 2021. השאלות היו זהות שאלו שנשאלו בסקר הראשון שנערך באוגוסט 2020. נבדקו שני נושאים הקשורים לקורונה: 1. תפקודן של המערכות הפנים קיבוציות והחוץ קיבוציות בעת הקורונה; 2. תחושת החוסן הקהילתי של הקיבוץ בעת המגפה. על הסקר השיבו 2040 איש ואישה מ-177 קיבוצים.

ההשוואות המוצגות בסקר הן בין תשובות שקיבלנו על אותה שאלה בין משיבים מקיבוצים במודלים שונים של התפרנסות כאשר ההשוואה היא בין שתי קבוצות: משיבים מקיבוצים שיתופיים ומקיבוצים מתחדשים. כמו כן קיימות השוואות בין משיבים הבאים מקיבוצים חלשים כלכלית, במצב כלכלי בינוני וחזקים כלכלית; בין שלוש קבוצות גיל (21-45; 46-65; 66 ומעלה); ובין המינים.

תקציר

1. תפקוד המערכות הפנים קיבוציות והחוץ קיבוציות בעת הקורונה

א. תפקוד המערכת הפנים קיבוצית:

1. הצוותים: ההערכה הרבה ביותר של שלושה רבעים מהמשיבים, ניתנה לצוות החירום הקיבוצי שתפקידו בעת הקורונה היו מרכזיים. כשני שלישים מהמשיבים סבורים שתפקודן של המזכירות/ההנהלה וכן של ההנהלה החברתית טוב וכמחצית שתפקוד ההנהלה הכלכלית טוב. רבות הנשים מהגברים המעריכות כטובה את רמת הטיפול של צוות החירום הישיר והנהלת הקיבוץ. משיבים מקיבוצים במצב כלכלי טוב מעריכים את רמת התפקוד של צוותי הקיבוץ כגבוהה יותר מאשר משיבים מקיבוצים במצב כלכלי לא טוב.

2. המוסדות הקיבוציים: הן מערכת הבריאות והן מערכת החינוך נתפסו כמתפקדות טוב בעת הקורונה על ידי רוב המשיבים. רבים המבוגרים בהשוואה לקבוצות הגיל האחרות המעריכים את רמת תפקודן של מערכות החינוך והבריאות בקיבוץ כגבוהה. כמו כן, משיבים מקיבוצים במצב כלכלי טוב מעריכים את רמת תפקודן של מערכות הבריאות והחינוך בקיבוץ כגבוהה יותר מאשר משיבים מקיבוצים במצב כלכלי לא טוב.

ב. תפקוד המערכות החוץ קיבוציות: הערכה הגבוהה ביותר על תפקוד בעת הקורונה ניתנת למועצה האזורית וההערכה הנמוכה ביותר ניתנה לתפקודם של משרד הבריאות והממשלה.

רבות הנשים מהגברים המעריכות כטובה את רמת הטיפול של המערכות החוץ קיבוציות. רבים המבוגרים בהשוואה לקבוצות הגיל האחרות המעריכים את רמת תפקודם של הגופים החוץ קיבוציים כטובה.

כללית, ההערכה הניתנת לתפקודם של הגופים החוץ קיבוציים בעת הקורונה נמוכה יותר מאשר ההערכה הניתנת לגופים הפנים קיבוציים. יש להניח שאת הגופים הפנים קיבוציים המשיבים מכירים וחסים טוב יותר מאשר את הגופים החוץ קיבוציים.

2. תחושת החוסן הקהילתי של הקיבוץ

א. הביטחון במערכת הקהילתית הסובבת: כשלושה רבעים מהמשיבים מציינים שבקיבוץ קיימת עזרה הדדית ודאגה לאחר במידה רבה וגם שקיבוץם מאורגן למצבי חרום. כמחצית מהמשיבים סבורים שבקיבוץם קיימים יחסים טובים במידה רבה בין הקבוצות השונות וגם נותנים אמון רב במקבלי החלטות.

ב. הרגשת השייכות לקהילה: מרבית המשיבים (שלושה רבעים) מציינים שהם יכולים לסמוך על אנשים בקיבוץ שיעזרו להם בעת משבר, מסכימים עם המשפט שהם מרגישים שייכים למקום מגוריהם והם גאים במקום המגורים שלהם. שני שלישים מעריכים שהאנשים בקיבוץם יודעים מה תפקידם במצב חירום וכמחצית מהמשיבים סבורה שקיימים יחסי אמון בין הגרים בקיבוץ.

ג. פגיעה כלכלית בעת הקורונה - מרבית המשיבים מציינים שלא נפגעו כלכלית מהמגפה.

ד. התחסנות בפני מגפת הקורונה - רוב המשיבים התחסנו (87%) ורק מיעוט קטן – פחות מעשירית מהמשיבים - טרם החליט אם להתחסן או שהחליט לא להתחסן.

כללית, רמת החוסן הקהילתי בקיבוצים גבוהה. קיים בהם, על פי רוב המשיבים, הן ביטחון במערכת הקהילתית הסובבת והן הרגשת שייכות לקהילה. ייתכן וכתוצאה מכך הפגיעה הכלכלית בחברים בעת הקורונה הייתה נמוכה יחסית וההיענות לקבלת החיסון גבוהה.

הממצאים

תפקוד המערכות הפנים קיבוציות והחוץ קיבוציות בעת הקורונה

א. הערכת תפקודם של הצוותים הפנים קיבוציים

נבדקה ההערכה הניתנת לתיפקודם של הצוותים השונים המתמודדים עם אתגרי הקורונה והשלכותיה. הלוח הבא מציג את דעת המשיבים.

לוח 1: הערכת תפקודם של הצוותים המובילים בקיבוץ בעת הקורונה 2021 (באחוזים)

מידת ההערכה לתפקוד:	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
צוות החרום הקיבוצי (צח"י)	8	14	78	100
המזכירות/הנהלה של הקיבוץ	11	22	67	100
הנהלה החברתית	16	23	61	100
הנהלה הכלכלית	16	28	56	100

ענו על שאלות אלו 2014 משיבים

כפי שניתן לראות ההערכה הרבה ביותר של שלושה רבעים מהמשיבים, ניתנה לצוות החירום הקיבוצי שתפקידו בעת הקורונה היו מרכזיים. כשני שלישים מהמשיבים סבורים שתפקודן של המזכירות/הנהלה וכן של הנהלה החברתית טוב וכמחצית שתפקוד הנהלה הכלכלית טוב.

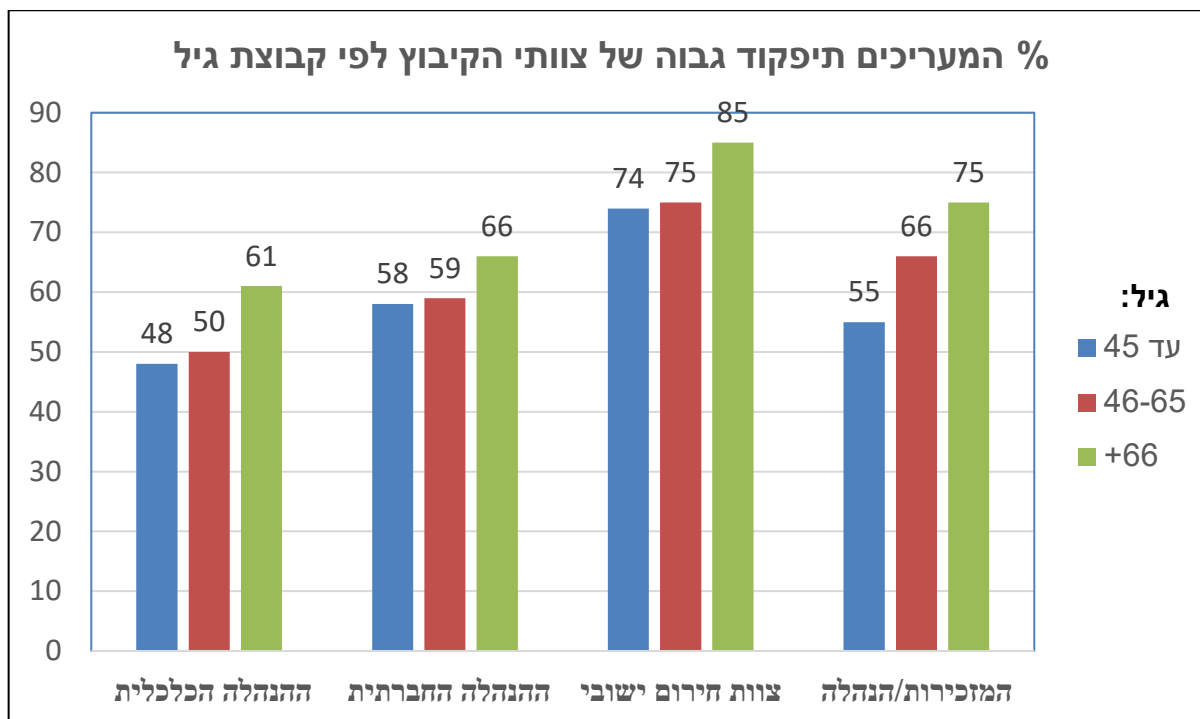
הבדלים לפי מין

נמצאו הבדלים לפי מין בהערכת תיפקוד צוותי הקיבוץ. רבות הנשים (81%) מהגברים (76%) המעריכות את רמת התיפקוד של צוות החירום הישובי כטובה וכך גם לגבי רמת התיפקוד של הנהלת הקיבוץ – 70% נשים לעומת 65% גברים.

הבדלים לפי קבוצות גיל

בניתוח הערכת תיפקודם של הצוותים הפנים קיבוציים בעת הקורונה נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל. רבים המבוגרים בהשוואה לקבוצות הגיל האחרות המעריכים את רמת תיפקודם של הצוותים הפנים קיבוציים כגבוהה.

האיור הבא מציג את הערכת תיפקודם של הצוותים הפנים קיבוציים שנה לאחר פרוץ הקורונה לפי קבוצות גיל.

הבדלים בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

לוח 2: הערכת תיפקודם של צוותי הקיבוץ לפי המצב הכלכלי של הקיבוץ (באחוזים)

רמת תיפקוד

רמת תפקוד:	מצב כלכלי	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
ההנהלה כלכלית	לא טוב	40	35	25	100
	בינוני	19	38	43	100
	טוב	8	19	73	100
ההנהלה חברתית	לא טוב	32	25	43	100
	בינוני	18	24	58	100
	טוב	10	21	69	100
צוות החירום הישובי	לא טוב	20	19	61	100
	בינוני	8	17	75	100
	טוב	5	11	84	100
המזכירות/הנהלה של הקיבוץ	לא טוב	30	29	41	100
	בינוני	13	26	61	100
	טוב	5	17	78	100

השיבו כ-2012 משיבים. ההבדלים מובהקים.

אחוז גדול יותר של משיבים סבור שרמת התיפקוד של צוותי הקיבוץ גבוהה כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ טוב, ובהתאמה, כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ נתפס כלא טוב אחוז הסבורים שרמת תפקוד הצוותים גבוהה נמוך יותר. פער זה בולט במיוחד באשר לתפקודה של ההנהלה הכלכלית. רק רבע מהמשיבים בקיבוצים הנמצאים במצב כלכלי לא טוב בהשוואה לשלושה רבעים בקיבוצים הנמצאים במצב כלכלי טוב מציינים שהיא מתפקדת טוב.

לוח 3: תיפקודה של ההנהלה הכלכלית בעת הקורונה לפי מודל ההתפרנסות של הקיבוץ (באחוזים)

רמת תיפקוד

רמת תפקוד:	שיטה	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
הנהלה כלכלית	שיתופי	13	19	68	100
	מתחדש	18	30	52	100

השיבו כ-1942 משיבים

ההנהלה הכלכלית של הקיבוץ ניתפסת כמתפקדת טוב יותר בעת הקורונה בקיבוצים השיתופיים בהשוואה לקיבוצים המתחדשים. לא נמצאו הבדלים בין שני סוגי הקיבוצים בהתייחסות לצוותי הקיבוץ האחרים.

ב. הערכת תפקודם של המוסדות הקיבוציים נותני השירות בעת הקורונה

הלוח הבא מציג את ההערכה הניתנת למוסדות הקיבוציים נותני השירות בתחומים ספציפיים, חינוך ובריאות.

לוח 4: הערכת תפקודם של המוסדות נותני השירות לחברים בקיבוץ בעת הקורונה (באחוזים)

מידת ההערכה לתפקוד:	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
מערכת הבריאות בקיבוץ	8	15	77	100
מערכת החינוך בקיבוץ	13	22	65	100

ענו על שאלות אלו 2015 משיבים ב-2021

כללית הן מערכת הבריאות והן מערכת החינוך נתפסו כמתפקדות טוב בעת הקורונה על ידי רוב המשיבים. אחוז גדול יותר מעריך את תיפקודה של מערכת הבריאות כגבוהה (77%) בהשוואה להערכת תיפקודה של מערכת החינוך (65%).

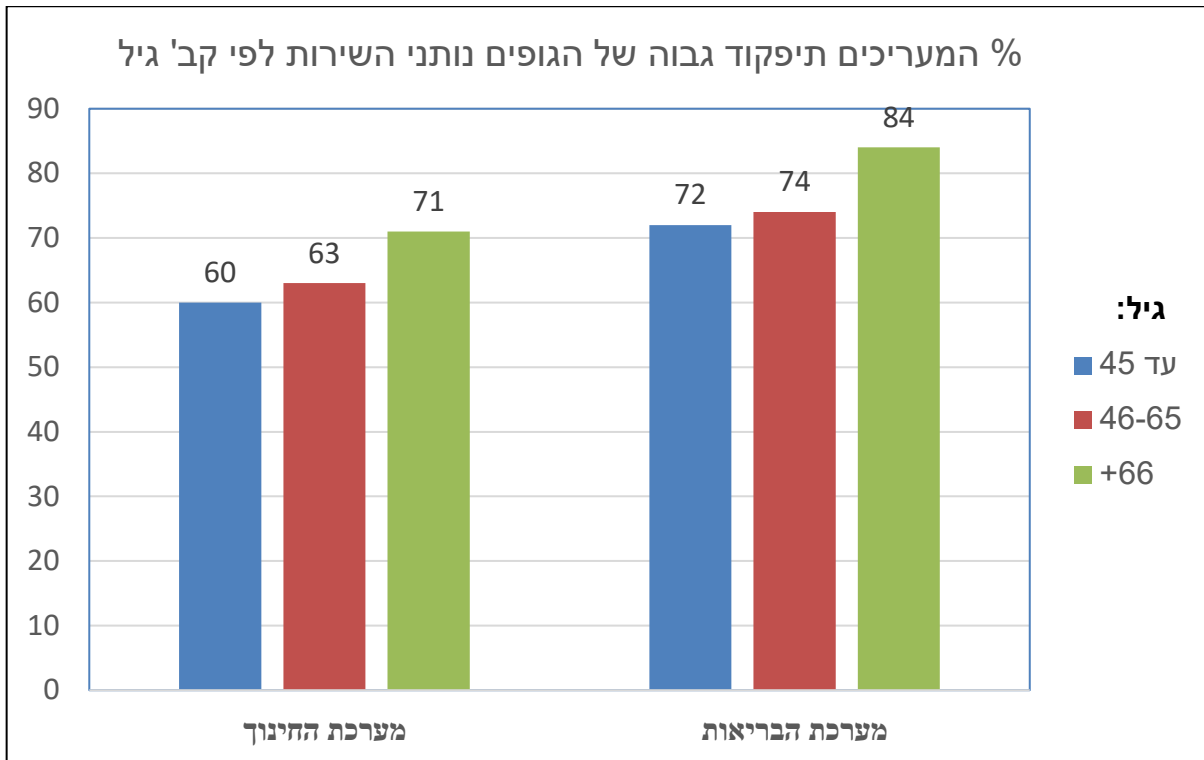
לא נמצאו הבדלים לפי המינים.

הבדלים לפי קבוצות גיל

בניתוח הערכת התיפקוד של המערכות הפנים קיבוציות בעת הקורונה נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל. רבים המבוגרים בהשוואה לקבוצות הגיל האחרות המעריכים את רמת תיפקודן של מערכות החינוך והבריאות בקיבוץ כגבוהה.

באיור הבא מוצגת ההערכה הניתנת לתיפקוד מערכת החינוך ומערכת הבריאות בקיבוץ בעת הקורונה לפי קבוצות גיל.

איור 2: הערכת תפקודם של המוסדות נותני השירות לחברים בקיבוץ בעת הקורונה לפי קבוצות גיל (%)

הבדלים בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

לוח 5: הערכת תיפקודם של מוסדות נותני השירות לחברים בקיבוץ לפי המצב הכלכלי של הקיבוץ (באחוזים)

רמת תיפקוד

רמת תפקוד:	מצב כלכלי	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
מערכת הבריאות בקיבוץ	לא טוב	16	25	59	100
	בינוני	9	17	74	100
	טוב	5	11	84	100
מערכת החינוך	לא טוב	22	30	48	100
	בינוני	14	22	64	100
	טוב	9	20	71	100

השיבו 1966 משיבים.

אחוז גדול יותר של משיבים סבור שרמת התפקוד של צוותי הבריאות והחינוך גבוהה כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ טוב, ובהתאמה, כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ נתפס כלא טוב אחוז הסבורים שרמת תפקוד הצוותים גבוהה נמוך יותר.

הלוח הבא משווה בין תשובות המשיבים לפי מודל ההתפרנסות של קיבוצים.

לוח 6: הערכת תיפקודה של מערכת הבריאות בקיבוץ לפי מודל ההתפרנסות של הקיבוץ (באחוזים) רמת תיפקוד

רמת תפקוד:	שיטה	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
מערכת הבריאות	שיתופי	8	10	82	100
	מתחדש	8	16	76	100

השיבו כ-1962 משיבים

תפקוד מערכת הבריאות בקיבוצים נתפס כגבוה יותר בקיבוצים השיתופיים בהשוואה לקיבוצים

המתחדשים. לא נמצאו הבדלים לפי מודל ההתפרנסות לגבי מערכת החינוך.

תיפקוד המערכות החוץ קיבוציות

בלוח הבא מוצגת ההערכה הניתנת לתפקודם של הגופים החוץ קיבוציים בעת הקורונה: המועצה האזורית, הממשלה, משרד הבריאות והתנועה הקיבוצית.

לוח 7: הערכת תפקודם של המערכות החוץ קיבוציות בעת הקורונה (באחוזים)

מידת ההערכה לתפקוד:	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
המועצה האזורית	21	31	48	100
משרד הבריאות	54	29	17	100
התנועה הקיבוצית	46	38	16	100
ממשלת ישראל	83	12	5	100

ענו על שאלות אלו כ-1962 משיבים.

מהלוח ניתן לראות שההערכה הגבוהה ביותר על תיפקוד בעת הקורונה ניתנת למועצה האזורית – קרוב למחצית המשיבים מציינים זאת. לרוב המשיבים יש הערכה נמוכה לתיפקודם של משרד הבריאות והממשלה (54% ו-83% סבורים כך).

לסיכום: ההערכה הניתנת לתפקודם של הגופים החוץ קיבוציים בעת הקורונה נמוכה יותר מאשר ההערכה הניתנת לגופים הפנים קיבוציים. יש להניח שאת הגופים הפנים קיבוציים המשיבים מכירים וחשים טוב יותר מאשר את הגופים החוץ קיבוציים.

הבדלים לפי מין:

רבות הנשים (54%) מהגברים (44%) המעריכות רמת תיפקוד גבוהה של המועצה האזורית. כך גם המצב לגבי התנועה הקיבוצית - 19% מהנשים לעומת 14% של הגברים מעריכים רמת תיפקוד גבוהה שלה; לגבי משרד הבריאות - 19% מהנשים ו-15% מהגברים סבורים שהוא מתפקד ברמה גבוהה.

הבדלים בין הגילים

לוח 8: אחוז המעריכים רמת תיפקוד בינונית וגבוהה של המערכות החוץ קיבוציות בעת הקורונה לפי קבוצת גיל

גילאים

מערכות חוץ קיבוציות	רמת התפקוד	עד 45	46-65	+ 66
המועצה האזורית	בינונית+גבוהה	72	81	84
משרד הבריאות	בינונית+גבוהה	41	49	43
ממשלת ישראל	בינונית+גבוהה	13	19	15

ההבדלים בין קבוצות הגיל מובהקים. השיבו כ-1880 משיבים

כפי שניתן לראות מלוח 8 אחוז הסבורים בקבוצת הגיל הצעירה שרמת תפקודם של הגופים החוץ קיבוציים היא בינונית/גבוהה קטן יותר מאשר בקבוצת גילאי הביניים וקבוצת המבוגרים. לא נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל לגבי רמת תפקודה של התנועה הקיבוצית.

מערכות חוץ קיבוציות – השוואה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

לוח 9: רמת התיפקוד של המערכות החוץ קיבוציות בעת הקורונה לפי המצב כלכלי של הקיבוץ (באחוזים).

מידת ההערכה לתפקוד

מערכות חוץ קיבוציות	מצב כלכלי	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
המועצה האזורית	לא טוב	37	26	37	100
	בינוני	22	34	44	100
	טוב	15	31	54	100
התנועה הקיבוצית	לא טוב	58	33	9	100
	בינוני	52	32	16	100
	טוב	38	43	19	100

השיבו כ- 1958 משיבים

אחוז גדול יותר של משיבים מקיבוצים במצב כלכלי טוב מאשר בקיבוצים במצב כלכלי לא טוב סבור שרמת התפקוד של המועצה האזורית היא גבוהה.

לגבי התנועה הקיבוצית: מעל מחצית המשיבים בקיבוצים שמצבם הכלכלי לא טוב מעריכים שמידת התיפקוד של התנועה הקיבוצית בעת הקורונה נמוכה ומעל למחצית בקיבוצים שמצבם הכלכלי טוב מעריכים שהיא בינונית או גבוהה.

לוח 10: רמת תיפקודן של המערכות החוץ קיבוציות בעת הקורונה לפי מודל ההתפרנסות של הקיבוץ (באחוזים)

מידת ההערכה לתפקוד

מערכות חוץ קיבוציות	שיטה	נמוכה	בינונית	גבוהה	סה"כ
המועצה האזורית	שיתופי	16	34	50	100
	מתחדש	22	31	47	100
ממשלת ישראל	שיתופי	80	12	7	100
	מתחדש	84	12	4	100
משרד הבריאות	שיתופי	50	29	21	100
	מתחדש	56	28	16	100
התנועה הקיבוצית	שיתופי	41	43	16	100
	מתחדש	47	37	16	100

השיבו כ- 1900 משיבים

אחוז הסבורים שרמת תפקודם של הגופים החוץ קיבוציים נמוכה גבוה יותר בקיבוצים המתחדשים מאשר בקיבוצים השיתופיים.

2. תחושת החוסן הקהילתי של הקיבוץ

תחושת החוסן הקהילתי נבדקה על ידי מידת הביטחון במערכת הקהילתית הסובבת והרגשת השייכות לקהילה.

א. הביטחון במערכת הקהילתית הסובבת

הלוח הבא בוחן את הביטחון של המשיבים במעטפת הקהילתית בה הם גרים: קיומן של עזרה הדדית, יכולת ההתארגנות למצבי חירום, היחסים בין הקבוצות השונות בקיבוץ והאמון שרוכשים למקבלי ההחלטות בקיבוץ.

לוח 11: מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים בהקשר למשבר הקורונה הנוכחי (באחוזים)

מידת ההסכמה:	מועטה	בינונית	רבה	סה"כ
בקיבוצי קיימת עזרה הדדית ודאגה לאחר	8	13	79	100
קיבוצי מאורגן למצבי חרום לרבות משבר הקורונה	8	18	74	100
יש לי אמון רב במקבלי ההחלטות בקיבוץ	22	28	50	100
היחסים בין הקבוצות השונות בקיבוצי טובים	21	32	47	100

ענו על שאלות אלו 2020 משיבים

הביטחון במעטפת הקהילתית: כשלושה רבעים מהמשיבים מציינים שבקיבוצם קיימת עזרה הדדית ודאגה לאחר במידה רבה וגם שקיבוצם מאורגן למצבי חרום. כמחצית מהמשיבים סבורים שבקיבוצם קיימים יחסים טובים במידה רבה בין הקבוצות השונות וגם נותנים אמון רב במקבלי ההחלטות.

הבדלים בין המינים

הבדלים בין המינים נמצאו רק לגבי שאלת התארגנות הקיבוץ למצבי חירום. אחוז גדול יותר מהנשים (76%) מאשר מהגברים (71%) סבורים שקיבוצם מאורגן למצבי חירום.

הבדלים בין קבוצות גיל

נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל באשר לעזרה ההדדית ודאגה לאחר, ליכולת ההתארגנות של הקיבוץ למצבי חרום, ליחסים בין הקבוצות השונות ולאמון במקבלי ההחלטות בקיבוץ.

מבחינת העזרה ההדדית: יותר מבוגרים (85%) מגילאי הביניים (78%) ומהצעירים (74%) מסכימים במידה רבה שקיימת בקיבוצם עזרה הדדית.

מבחינת ארגון הקיבוץ למצבי חרום: יותר מבוגרים (82%) מגילאי הביניים (73%) ומהצעירים (61%) מסכימים במידה רבה שקיבוצים מאורגן למצבי חירום.

מבחינת היחסים בין הקבוצות השונות בקיבוץ טובים: יותר מבוגרים (56%) מגילאי הביניים והצעירים (41%) מסכימים במידה רבה שכך היחסים בקיבוץ.

מבחינת האמון במקבלי ההחלטות בקיבוץ: יותר מבוגרים (54%) מגילאי הביניים (50%) ומהצעירים (40%) מסכימים במידה רבה שקיים אמון רב במקבלי ההחלטות.

כללית ניתן לראות שהביטחון במערכת הקהילתית הסובבת גבוה יותר בקרב המבוגרים.

הביטחון במערכת הקהילתית הסובבת – השוואה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

לוח 12: מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים בהקשר למשבר הקורונה לפי המצב הכלכלי של הקיבוץ (באחוזים)

מידת ההסכמה

המשפטים:	מצב כלכלי	מועטה	בינונית	רבה	סה"כ
בקיבוצי קיימת עזרה הדדית ודאגה לאחר	לא טוב	20	22	58	100
	בינוני	9	16	75	100
	טוב	4	8	88	100
קיבוצי מאורגן למצבי חרום לרבות משבר הקורונה	לא טוב	22	29	49	100
	בינוני	10	23	67	100
	טוב	4	12	84	100
היחסים בין הקבוצות השונות בקיבוצי טובים	לא טוב	39	33	28	100
	בינוני	21	36	43	100
	טוב	15	30	55	100
יש לי אמון רב במקבלי החלטות בקיבוצי	לא טוב	50	25	25	100
	בינוני	24	33	43	100
	טוב	13	26	61	100

השיבו כ-2010 משיבים

כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ טוב לאחוז גדול יותר של משיבים יש ביטחון במערכת הקהילתית הסובבת אותו. ובהתאמה, כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ נתפס כלא טוב לאחוז נמוך יותר יש תחושת ביטחון במערכת הקהילתית הסובבת.

הביטחון במערכת הקהילתית הסובבת – השוואה בין קיבוצים שיתופיים למתחדשים

לוח 13: מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים בהקשר למשבר הקורונה הנוכחי לפי מודל ההתפרנסות של הקיבוץ (באחוזים)

מידת ההסכמה

משפטים:	שיטה	מועטה	בינונית	רבה	סה"כ
קיבוצי מאורגן למצבי חרום	שיתופי	5	17	78	100
	מתחדש	9	19	73	100
היחסים בין הקבוצות השונות טובים	שיתופי	25	34	41	100
	מתחדש	19	32	49	100
יש לי אמון רב במקבלי החלטות בקיבוצי	שיתופי	22	23	55	100
	מתחדש	22	30	48	100

השיבו כ-1970 משיבים

בקיבוצים השיתופיים בהשוואה לקיבוצים המתחדשים אחוז גבוה יותר של משיבים מסכים במידה רבה עם כך שקיבוצו מאורגן למצבי חרום, כמו כן לאחוז גבוה יותר יש אמון רב במקבלי החלטות בקיבוצם. יחד עם זאת, בקיבוצים המתחדשים בהשוואה לקיבוצים השיתופיים יש הסכמה של אחוז גבוה יותר מהמשיבים עם כך שהיחסים בין הקבוצות השונות בקיבוץ טובים.

ב. הרגשת השייכות לקהילה

ההון החברתי של המשיבים נבדק אף הוא. כלומר, עד כמה הם סומכים על סביבתם החברתית ועזרתה בעת מצוקה.

לוח 14: מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים המתייחסים למעטפת הקיבוצית בעת הקורונה (אחוזים)

מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים:	מועטה	בינונית	גבוהה	סה"כ
אני גאה לומר לאחרים היכן אני גר/ה	8	13	79	100
אני מרגיש/ה שייך/כת למקום מגורי	10	12	78	100
אני יכול/ה לסמוך על אנשים בקיבוץ שיעזרו לי במקרה של משבר לרבות משבר הקורונה	10	14	76	100
האנשים בקיבוץ שלי יודעים מה תפקידם במצב חירום, כולל משבר הקורונה הנוכחי	12	23	65	100
בקיבוץ שלי שוררים יחסי אמון בין הגרים בו	18	33	49	100

ענו על שאלות אלו כ-2015 משיבים.

ניתן לראות מלוח 14 ששלושה רבעים מהמשיבים מציינים שהם יכולים לסמוך על אנשים בקיבוץ שיעזרו להם בעת משבר. שיעור דומה מסכימים עם המשפט שהם מרגישים שייכים למקום מגוריהם והם גאים במקום המגורים שלהם. שני שלישים מעריכים שהאנשים בקיבוץ יודעים מה תפקידם במצב חירום וכמחצית מהמשיבים סבורה שקיימים יחסי אמון בין הגרים בקיבוץ.

הבדלים בין המינים

יותר נשים (70%) מאשר גברים (61%) מציינות שהן יכולות לסמוך על אנשים בקיבוץ שיעזרו להן במקרה של משבר. בשאלות האחרות אין הבדלים בין המינים.

הבדלים בין קבוצות הגיל

נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל באשר להסכמה עם המשפטים המבטאים הרגשת שייכות לקהילה:

מבחינת ההסתמכות על עזרת אנשים בקיבוץ במצב של משבר: יותר מבוגרים (80%) מגילאי הביניים (75%) ומהצעירים (71%) סבורים שבמצב של משבר הם יכולים לסמוך במידה רבה על עזרת אנשים בקיבוץ.

מבחינת ידיעת התפקיד במצב חירום: יותר מבוגרים (70%) מגילאי הביניים (65%) ומהצעירים (58%) מסכימים במידה רבה עם כך שהאנשים בקיבוץ יודעים מה תפקידם במצב חירום.

מבחינת השייכות למקום המגורים: לרבים מהמבוגרים (86%) מאשר לגילאי הביניים (77%) ולצעירים (66%) יש הרגשת שייכות חזקה לקיבוץ.

מבחינת הגאווה במקום המגורים: רבים המבוגרים (83%) מגילאי הביניים (80%) ומהצעירים (73%) הגאים במידה רבה במקום מגוריהם.

מבחינת יחסי האמון בקיבוץ בין המתגוררים בקיבוץ: יותר מבוגרים (57%) מגילאי הביניים (45%) ומהצעירים (40%) מסכימים במידה רבה שקיימים יחסי אמון בין הגרים בקיבוץ.

לסיכום: בקבוצת המבוגרים יש שיעור גבוה יותר מאשר בקבוצות הגיל האחרות של המסכימים במידה רבה עם המשפטים המבטאים הרגשת שייכות לקהילה.

הרגשת השייכות לקהילה – השוואה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

לוח 15: מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים בהקשר למשבר הקורונה לפי המצב הכלכלי של הקיבוץ (באחוזים)

מידת ההסכמה

משיבים:	מצב כלכלי	מועטה	בינונית	רבה	סה"כ
אני יכול/ה לסמוך על אנשים בקיבוץ שיעזרו לי במקרה של משבר לרבות משבר הקורונה	לא טוב	23	24	53	100
	בינוני	12	16	72	100
	טוב	6	10	84	100
האנשים בקיבוץ שלי יודעים מה תפקידם במצב חירום, כולל משבר הקורונה הנוכחי	לא טוב	26	28	46	100
	בינוני	13	28	59	100
	טוב	6	19	75	100
אני מרגיש/ה שייך/כת למקום מגורי	לא טוב	26	16	58	100
	בינוני	9	15	76	100
	טוב	6	8	86	100
אני גאה לומר לאחרים היכן אני גר/ה	לא טוב	25	22	53	100
	בינוני	7	16	77	100
	טוב	3	8	89	100
בקיבוצי שוררים יחסי אמון בין הגרים בו	לא טוב	37	33	30	100
	בינוני	20	37	43	100
	טוב	11	31	58	100

השיבו כ-2010 משיבים

כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ טוב אחוז גדול יותר של משיבים מציין שיש לו הרגשת שייכות חזקה לקיבוץ. ובהתאמה, כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ נתפס כלא טוב לאחוז נמוך יותר יש תחושת שייכות למערכת הקהילתית הסובבת אותו.

הלוח הבא משווה בין תשובות המשיבים לפי מודל ההתפרנסות של קיבוצים. הבדל מובהק סטטיסטית בין המשיבים מהקיבוצים השיתופיים לבין אלה מהקיבוצים המתחדשים נמצא רק לגבי מידת האמון הקיים בין הגרים בקיבוץ.

לוח 16: מידת ההסכמה עם המשפטים הבאים בהקשר למשבר הקורונה לפי מודל ההתפרנסות של הקיבוץ (באחוזים)

מידת ההסכמה

שיטה	מועטה	בינונית	רבה	סה"כ
שיתופי	22	33	45	100
מתחדש	16	34	50	100

השיבו 1961 משיבים

בקיבוצים השיתופיים בהשוואה לקיבוצים המתחדשים אחוז גבוה יותר של משיבים סבור שבקיבוץ שוררים יחסי אמון בין הגרים בו.

ג. פגיעה כלכלית בעת הקורונה

בחלק זה של השאלון בחנו עד כמה נפגעו המשיבים מבחינה כלכלית.

לוח 17: מידת הפגיעה הכלכלית בעת הקורונה (באחוזים)

מידת הפגיעה הכלכלית

פגיעה כלכלית בעת הקורונה	מועטה	בינונית	רבה	סה"כ
	74	16	10	100

השיבו 2015 משיבים

כשלושה רבעים מהמשיבים (74%) מציינים שלא נפגעו כלכלית מהקורונה וכרבע נפגעו במידה בינונית או

רבה.

לא נמצאו הבדלים לפי מין.

נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל המוצגים בלוח הבא :

לוח 18: אחוז המציינים שלא נפגעו כלכלית בעת הקורונה

קבוצת הגיל	עד 45	46-65	66 ומעלה
אחוז המציינים שלא הייתה פגיעה כלכלית	64	71	82

ענו 1894 משיבים

רבים המבוגרים (82%) מאשר גילאי הביניים (71%) והצעירים (64%), שלא נפגעו כלכלית בעת הקורונה.

פגיעה כלכלית בעת הקורונה – השוואה בין משיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה

לוח 19: מידת הפגיעה הכלכלית בעת הקורונה לפי המצב כלכלי של הקיבוץ (באחוזים)

מידת הפגיעה:

מצב כלכלי	מועטה	בינונית	רבה	סה"כ
לא טוב	60	22	18	100
בינוני	70	18	12	100
טוב	80	13	7	100

ענו 2009 משיבים

כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ לא טוב אחוז גדול יותר (18%) של משיבים מציין שהוא נפגע במידה רבה מבחינה כלכלית. ובהתאמה, כאשר המצב הכלכלי של הקיבוץ נתפס כטוב אחוז נמוך יותר (7%) נפגע.

לוח 20: מידת הפגיעה הכלכלית בעת הקורונה לפי מודל ההתפרנסות של הקיבוץ (באחוזים)

מידת הפגיעה

שיטה	מועטה	בינונית	רבה	סה"כ
שיתופי	82	11	7	100
מתחדש	71	18	11	100

השיבו 1965 משיבים

בקיבוצים השיתופיים אחוז גדול יותר (82%) מאשר בקיבוצים המתחדשים (71%) מציין שהוא כמעט ולא נפגע כלכלית מהקורונה.

ד. התחסנות בפני מגפת הקורונה

נושא ההתחסנו והנכונות להתחסן העסיק רבות את מעצבי המדיניות בארץ בכלל ובקיבוצים בפרט. בחנו נושא זה בסקר הנוכחי.

לוח 21: התחסנות בפני מגפת הקורונה (באחוזים)

התחסנות בפני מגפת הקורונה	כבר	מעוניין/להתחסן	טרם החלטתי	לא מעוניין/ת	סה"כ
	87	5	5	3	100

השיבו 2016 משיבים

רוב המשיבים התחסנו (87%) ורק מיעוט קטן – פחות מעשירית מהמשיבים - טרם החליט אם להתחסן או שהחליט לא להתחסן.

לא נמצאו הבדלים לפי מין.

נמצאו הבדלים בין קבוצות הגיל המוצגים בלוח הבא :

לוח 22 : אחוז המתחסנים בפני מגפת הקורונה לפי קבוצות גיל

קבוצת הגיל	עד 45	46-65	66 ומעלה
התחסנו בפני מגפת הקורונה	63	89	96

ענו 1894 משיבים

רבים המבוגרים (96%) מאשר גילאי הביניים (89%) והצעירים (63%), שכבר התחסנו.

לא נמצאו הבדלים בהתחסנות בפני המגפה בין המשיבים מקיבוצים במצב כלכלי שונה וגם לא בין הקיבוצים השיתופיים לקיבוצים המתחדשים.

אתגרי הקיבוץ בעת הקורונה

להלן מספר ציטוטים מהתשובות לשאלה לגבי אתגרי הקיבוץ בעת הקורונה שהתמקדו בנושאים הבאים (הציטוטים ממחישות את דעת המשיבים לנושא ואין להתייחס לכמות ההערות אלא למהותן):

1. בריאות הציבור ושמירה על ההוראות, חיסון

לדאוג שאנשים לא ידבקו בנגיף ובמקביל ליצור פעילויות חברתיות בזום

איסוף נתונים מסודר על חולים, מבודדים, מחלימים, מחוסנים וסרבני חיסון. מערכת התייחסות מסודרת לכל אחת מהקבוצות.

מניעת התפרצות המחלה בקיבוץ, שמירה על חוסן חברי

לדאוג לבריאות פיזית ונפשית של כל חברי הקיבוץ ;

להתייעץ עם רופאים מקצוענים לנושא, לדרוש הקפדה, בדיקה חיסון מכולם

שקיפות מלאה כלל שמות החולים

לשפר את מערכת הבריאות בדחיפות

לשמור על כללי הזהירות מול אוכלוסיות שונות החיות בקיבוץ

לשמור על ההנחיות ולאכוף אותן

לא לאפשר לחברים כולל ילדים בוגרים ללכת ללא מסכה כולל חברים מחוסנים כדי שנוכל לעבור בשלום את התקופה המשוגעת הזו.

למצוא את האיזון הנכון בין הגנה לסגירה, ולא להגזים מעבר למה שהמדינה מחייבת .

האתגר העיקרי הוא לשמור על הבריאות. של כולם. האתגר הלא פחות חשוב הוא - לעשות את זה בלי להיפגע כלכלית או חברתית.

2. דאגה לחולים ולמבודדים

טיפול נכון בחולים במאומתים במחלימים.

לטפל בחולים ולהגן על האוכלוסיה

עזרה למבודדים, לחולים ולוותיקים שסגורים בביתם

3. דאגה לקבוצות אוכלוסייה שונות: מבוגרים, ילדים, מפוטרים או חלתניקים

שמירה על בריאות ותמיכה כלכלית בנפגעים

שמירה על בריאות התושבים ועזרה למי שנדרש

לעזור לנזקקים בידוד, חולים, חל"ת או מפורטים.
לדאוג למבוגרים שבסיכון ולחברים שנאלצים להיכנס לבידוד.
לשמור על החברים מפני הקשיים שנוצרים הן מבחינת עבודה והן מבחינת הבריאות הגופנית ונפשית
לסייע למשפחות הצעירות עם הילדים הקטנים לשרוד את המצב הבלתי אפשרי שבו הם נמצאים.

4. דאגה להמשך חיי התרבות והחברה לצלוח את הקורונה בלי לעשות שינוי באורחות החיים

להתנהל כרגיל עם שמירה על כל ההגבלות
שמירה על מסלול חיים רגיל תוך שמירה על בריאות החברים המבוגרים בקבוץ
למנוע הדבקה ולקיים פעילויות לגמלאים

5. ללמוד מתקופת הקורונה לאמץ את החידושים שהקורונה כפתה עלינו ולהפוך אותם לשגרה

להישאר בריאים ומתפקדים, לוודא שאין בדידות/עוני נסתרים
בקורונה נחשפו כל הדברים היפים שיש בקהילתנו
לעודד חיסונים למגר התקהלויות וכמובן להמשיך לתת תקציב גם למי שלא מתפרס בעקבות הקורונה אך
במקביל לעודד את מובטלי הקורונה להתנדב בכל המקומות הנדרשים בקיבוץ
צורך בסובלנות הדדית בין הוותיקים לבין המשפחות הצעירות סביב חשש ותיקים מהתרופות ההקפדה
על כללי מניעת התקהלות ועטיית מסיכות.
שמירה על בריאות החברים ושמירה על הבריאות הנפשית של החברים ובעיקר פיתוח חינוכי פנימי לילדים.